ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 20.5.2020
COM(2020) 508 final

Σύσταση για

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων της Ελλάδας του 2020 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το Πρόγραμμα Σταθερότητας της Ελλάδας του 2020

Σύσταση για

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων της Ελλάδας του 2020 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το Πρόγραμμα Σταθερότητας της Ελλάδας του 2020

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών[1], και ιδίως το άρθρο 5 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών[2], και ιδίως το άρθρο 6 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Στις 17 Δεκεμβρίου 2019, η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια στρατηγική για τη βιώσιμη ανάπτυξη, η οποία σηματοδότησε την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2020 για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Λήφθηκε δεόντως υπόψη ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων που διακηρύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017. Στις 17 Δεκεμβρίου 2019, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία η Ελλάδα συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία επρόκειτο να πραγματοποιηθεί εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Την ίδια ημερομηνία, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ.

[1] ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.
[2] ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25.

(2) Η έκθεση χώρας του 2020 για την Ελλάδα[3] δημοσιεύτηκε στις 26 Φεβρουαρίου 2020. Στην έκθεση αξιολογήθηκαν η πρόοδος της Ελλάδας όσον αφορά την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο στις 9 Ιουλίου 2019[4], η συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν εκδοθεί το προηγούμενο έτος, καθώς και η πρόοδος της Ελλάδας ως προς την επίτευξη των εθνικών στόχων της στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Επιπλέον, η έκθεση περιλάμβανε εμπεριστατωμένη επισκόπηση δυνάμει του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, τα αποτελέσματα της οποίας δημοσιεύτηκαν επίσης στις 26 Φεβρουαρίου 2020. Από την ανάλυσή της, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Ελλάδα εμφανίζει υπερβολικές μακροοικονομικές ανισορροπίες. Ειδικότερα, οι ανισορροπίες που εντοπίστηκαν αφορούν το υψηλό δημόσιο χρέος, το μεγάλο απόθεμα μη εξυπηρετούμενων δανείων στους ισολογισμούς των τραπεζών και τον εξωτερικό τομέα, σε πλαίσιο χαμηλής ακόμη δυνητικής ανάπτυξης και υψηλής ανεργίας.

(3) Στις 11 Μαρτίου 2020, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας κήρυξε επισήμως παγκόσμια πανδημία την έξαρση της νόσου COVID-19. Η πανδημία συνιστά σοβαρή κατάσταση έκτακτης ανάγκης στον τομέα της δημόσιας υγείας για τους πολίτες, τις κοινωνίες και τις οικονομίες. Ασκεί έντονη πίεση στα εθνικά συστήματα υγείας, διαταράσσει τις παγκόσμιες εφοδιαστικές αλυσίδες, προκαλεί αστάθεια στις χρηματοπιστωτικές αγορές, σοκ στην καταναλωτική ζήτηση και αρνητικές επιπτώσεις σε διάφορους τομείς. Απειλεί τις θέσεις εργασίας και τα εισοδήματα των πολιτών, καθώς και δραστηριότητες των επιχειρήσεων. Η πανδημία προκάλεσε μεγάλο οικονομικό σοκ, το οποίο έχει ήδη σοβαρές επιπτώσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Στις 13 Μαρτίου 2020 η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση[5] με την οποία ζητούσε συντονισμένη οικονομική αντίδραση στην κρίση, με τη συμμετοχή όλων των φορέων σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο.

(4) Αρκετά κράτη μέλη έχουν κηρύξει κατάσταση έκτακτης ανάγκης ή έχουν λάβει μέτρα έκτακτης ανάγκης. Τυχόν μέτρα έκτακτης ανάγκης θα πρέπει να είναι αυστηρά αναλογικά, αναγκαία, περιορισμένα χρονικά και σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά και διεθνή πρότυπα. Θα πρέπει να υπόκεινται σε δημοκρατικό έλεγχο και σε έλεγχο από ανεξάρτητη δικαστική αρχή.

(5) Στις 20 Μαρτίου 2020, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση για την ενεργοποίηση της γενικής ρήτρας διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης[6]. Η ρήτρα, όπως ορίζεται στο άρθρο 5 παράγραφος 1, στο άρθρο 6 παράγραφος 3, στο άρθρο 9 παράγραφος 1 και στο άρθρο 10 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 και στο άρθρο 3 παράγραφος 5 και στο άρθρο 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97, διευκολύνει τον συντονισμό των δημοσιονομικών πολιτικών σε περιόδους σοβαρής οικονομικής επιβράδυνσης. Στην ανακοίνωσή της, η Επιτροπή συμμερίστηκε την άποψη του Συμβουλίου ότι, δεδομένης της αναμενόμενης σοβαρής οικονομικής επιβράδυνσης που προκύπτει από την έξαρση της νόσου COVID-19, οι τρέχουσες συνθήκες επιτρέπουν την ενεργοποίηση της ρήτρας. Στις 23 Μαρτίου 2020, οι υπουργοί Οικονομικών των κρατών μελών συμφώνησαν με την εκτίμηση της Επιτροπής. Η ενεργοποίηση της γενικής ρήτρας διαφυγής επιτρέπει την προσωρινή απόκλιση από την πορεία προσαρμογής για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου, εφόσον δεν τίθεται σε κίνδυνο η βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών μεσοπρόθεσμα. Όσον αφορά το διορθωτικό σκέλος, το Συμβούλιο

[3] SWD(2020) 507 final 2.
[4] ΕΕ C 301 της 5.9.2019, σ. 117.
[5] COM(2020) 112 final.
[6] COM(2020) 123 final.

μπορεί επίσης να αποφασίσει, κατόπιν σύστασης της Επιτροπής, να εγκρίνει αναθεωρημένη δημοσιονομική πορεία. Η γενική ρήτρα διαφυγής δεν αναστέλλει τις διαδικασίες του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Παρέχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να αποκλίνουν από τις δημοσιονομικές υποχρεώσεις που θα ίσχυαν κανονικά, ενώ δίνει παράλληλα στην Επιτροπή και στο Συμβούλιο τη δυνατότητα να λάβουν τα αναγκαία μέτρα για τον συντονισμό των πολιτικών στο πλαίσιο του Συμφώνου.

(6) Απαιτείται συνεχής δράση για τον περιορισμό και τον έλεγχο της εξάπλωσης της πανδημίας, την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των εθνικών συστημάτων υγείας, τον μετριασμό των κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων μέσω μέτρων στήριξης των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών και τη διασφάλιση κατάλληλων συνθηκών υγιεινής και ασφάλειας στον τόπο εργασίας με σκοπό την επανέναρξη της οικονομικής δραστηριότητας. Η Ένωση θα πρέπει να αξιοποιήσει πλήρως τα διάφορα εργαλεία που έχει στη διάθεσή της για να στηρίξει τις προσπάθειες των κρατών μελών σε αυτούς τους τομείς. Παράλληλα, τα κράτη μέλη και η Ένωση θα πρέπει να συνεργαστούν για να προετοιμάσουν τα αναγκαία μέτρα για την επάνοδο των κοινωνιών και των οικονομιών μας στην ομαλότητα και στη βιώσιμη ανάπτυξη, με την ενσωμάτωση, μεταξύ άλλων, της πράσινης μετάβασης και του ψηφιακού μετασχηματισμού, καθώς και να αντλήσουν όλα τα διδάγματα από την κρίση.

(7) Η κρίση λόγω της νόσου COVID-19 ανέδειξε την ευελιξία που παρέχει η ενιαία αγορά για την προσαρμογή σε έκτακτες καταστάσεις. Ωστόσο, για να εξασφαλιστεί η ταχεία και ομαλή μετάβαση στη φάση ανάκαμψης και η ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών, υπηρεσιών και εργαζομένων, τα έκτακτα μέτρα που εμποδίζουν την ομαλή λειτουργία της ενιαίας αγοράς πρέπει να καταργηθούν μόλις παύσουν να είναι πλέον απαραίτητα. Η τρέχουσα κρίση ανέδειξε την ανάγκη για σχέδια ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κρίσεων στον τομέα της υγείας, τα οποία περιλαμβάνουν ιδίως βελτιωμένες στρατηγικές προμηθειών, διαφοροποιημένες αλυσίδες εφοδιασμού και στρατηγικά αποθέματα βασικών προμηθειών. Πρόκειται για καθοριστικά στοιχεία όσον αφορά την ανάπτυξη ευρύτερων σχεδίων ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κρίσεων.

(8) Ο ενωσιακός νομοθέτης έχει ήδη τροποποιήσει τα σχετικά νομοθετικά πλαίσια[7] για να δώσει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να κινητοποιήσουν όλους τους αχρησιμοποίητους πόρους από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία, ώστε να μπορέσουν να αντιμετωπίσουν τις εξαιρετικές επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19. Οι τροποποιήσεις αυτές θα παρέχουν πρόσθετη ευελιξία, καθώς και απλουστευμένες και εξορθολογισμένες διαδικασίες. Για να αμβλυνθούν οι πιέσεις στις ταμειακές ροές, τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να επωφεληθούν από ποσοστό συγχρηματοδότησης 100 % από τον προϋπολογισμό της Ένωσης για το λογιστικό έτος

---

[7] Κανονισμός (ΕΕ) 2020/460 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαρτίου 2020, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1301/2013, (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 και (ΕΕ) αριθ. 508/2014 όσον αφορά ειδικά μέτρα για την κινητοποίηση επενδύσεων στα συστήματα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης των κρατών μελών και σε άλλους τομείς των οικονομιών τους για την αντιμετώπιση της επιδημικής έκρηξης του COVID-19 (Πρωτοβουλία Επενδύσεων για την Αντιμετώπιση του Κορωνοϊού) (ΕΕ L 99 της 31.3.2020, σ. 5), και κανονισμός (ΕΕ) 2020/558 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2020, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1301/2013 και (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 όσον αφορά ειδικά μέτρα για την παροχή έκτακτης ευελιξίας στη χρήση των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων για την αντιμετώπιση της επιδημικής έκρηξης της COVID-19 (ΕΕ L 130 της 24.4.2020, σ. 1).

2020-2021. Η Ελλάδα ενθαρρύνεται να αξιοποιήσει πλήρως αυτές τις δυνατότητες για να βοηθήσει τα άτομα και τους τομείς που πλήττονται περισσότερο από τις προκλήσεις.

(9) Οι κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις της πανδημίας ενδέχεται να είναι άνισα κατανεμημένες στις ελληνικές περιφέρειες λόγω διαφορών στην εξειδίκευση, ιδίως σε περιοχές που εξαρτώνται σημαντικά από τον τουρισμό και, γενικότερα, από επιχειρηματικές δραστηριότητες με διά ζώσης επαφή με τους καταναλωτές. Αυτό το ενδεχόμενο συνεπάγεται σημαντικό κίνδυνο διεύρυνσης των περιφερειακών και εδαφικών ανισοτήτων στο εσωτερικό της Ελλάδας, δηλαδή επιδείνωση της ήδη παρατηρούμενης τάσης διεύρυνσης των ανισοτήτων μεταξύ της πρωτεύουσας και ιδίως των νησιωτικών και ορεινών περιοχών, οι οποίες εντάθηκαν περαιτέρω κατά τα έτη της χρηματοπιστωτικής κρίσης. Σε συνδυασμό με τον κίνδυνο προσωρινής υπονόμευσης της διαδικασίας σύγκλισης μεταξύ κρατών μελών, η τρέχουσα κατάσταση απαιτεί στοχευμένες απαντήσεις πολιτικών.

(10) Στις 30 Απριλίου 2020, η Ελλάδα υπέβαλε το Εθνικό της Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων του 2020 και το οικείο Πρόγραμμα Σταθερότητας του 2020. Προκειμένου να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους, τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν ταυτοχρόνως.

(11) Η Ελλάδα υπάγεται επί του παρόντος στο προληπτικό σκέλος του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης και υπόκειται στον κανόνα για το χρέος.

(12) Με το Πρόγραμμα Σταθερότητας του 2020, η κυβέρνηση αναμένει ότι το ονομαστικό ισοζύγιο θα επιδεινωθεί από πλεόνασμα 1,5 % του ΑΕΠ το 2019 σε έλλειμμα 4,7 % του ΑΕΠ το 2020. Το έλλειμμα προβλέπεται να μειωθεί σε 0,2 % του ΑΕΠ το 2021. Ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ, μετά τη μείωσή του στο 176,6 % του ΑΕΠ το 2019, αναμένεται να αυξηθεί στο 188,8 % το 2020 σύμφωνα με το Πρόγραμμα Σταθερότητας του 2020. Υπάρχουν ειδικοί ανά χώρα κίνδυνοι στους οποίους βασίζονται οι δημοσιονομικές προβλέψεις, συγκεκριμένα οι εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις και οι υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας. Οι μακροοικονομικές και δημοσιονομικές προοπτικές επηρεάζονται από τη μεγάλη αβεβαιότητα που οφείλεται στην πανδημία COVID-19.

(13) Ως απάντηση στην πανδημία COVID-19, και στο πλαίσιο συντονισμένης ενωσιακής προσέγγισης, η Ελλάδα έχει λάβει δημοσιονομικά μέτρα για την αύξηση της ικανότητας του συστήματος υγείας της, την αναχαίτιση της πανδημίας και την ανακούφιση των ατόμων και των τομέων που έχουν πληγεί ιδιαίτερα. Σύμφωνα με το Πρόγραμμα Σταθερότητας του 2020, τα εν λόγω δημοσιονομικά μέτρα ανήλθαν στο 5,4 % του ΑΕΠ. Στα μέτρα αυτά περιλαμβάνεται προσωρινή οικονομική στήριξη για τους μισθωτούς, τους αυτοαπασχολούμενους, τις ατομικές επιχειρήσεις και ορισμένα ελεύθερα επαγγέλματα που πλήττονται από την πανδημία, καταβολή επιστρεπτέων προκαταβολών σε εταιρείες με μειωμένο κύκλο εργασιών, καταβολή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης για εργαζομένους των οποίων οι συμβάσεις εργασίας έχουν ανασταλεί, αναβολή της καταβολής φόρων και εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, συμπεριλαμβανομένων των ρυθμίσεων πληρωμής φόρων με δόσεις, για τουλάχιστον τρεις μήνες για όλες τις εταιρείες, τους αυτοαπασχολούμενους και τους μισθωτούς που πλήττονται από την πανδημία του κορονοϊού, επιδότηση τόκων για δάνεια σε μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις και αύξηση των δαπανών για την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. Επιπλέον, η Ελλάδα ανακοίνωσε μέτρα τα οποία, χωρίς να έχουν άμεση δημοσιονομική επίπτωση, θα συμβάλουν στη στήριξη της ρευστότητας για τις επιχειρήσεις. Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν την παροχή εξασφαλίσεων σε μετρητά

για τη στήριξη της τραπεζικής δανειοδότησης, τα οποία διανέμονται μέσω της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας. Ωστόσο, στις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2020, όλες οι αναβολές καταβολής φόρων θεωρούνται μέτρα ρευστότητας χωρίς αρνητική δημοσιονομική επίπτωση το 2020. Συνολικά, τα μέτρα που έλαβε η Ελλάδα συνάδουν με τις κατευθυντήριες γραμμές που ορίζονται στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη συντονισμένη οικονομική απάντηση στην έξαρση της νόσου COVID-19. Η πλήρης εφαρμογή των εν λόγω μέτρων, και στη συνέχεια η επανεστίαση των δημοσιονομικών πολιτικών προς την επίτευξη συνετών μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών θέσεων όταν το επιτρέψουν οι οικονομικές συνθήκες, θα συμβάλουν στη διατήρηση της δημοσιονομικής βιωσιμότητας μεσοπρόθεσμα.

(14) Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2020 και αμετάβλητες πολιτικές, προβλέπεται ότι το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης της Ελλάδας θα είναι 6,4 % του ΑΕΠ το 2020 και 2,1 % το 2021. Ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης προβλέπεται να ανέλθει στο 196,4 % του ΑΕΠ το 2020 και στο 182,6 % το 2021.

(15) Στις 20 Μαΐου 2020, η Επιτροπή δημοσίευσε έκθεση που συντάχθηκε σύμφωνα με το άρθρο 126 παράγραφος 3 της Συνθήκης λόγω της μη συμμόρφωσης της Ελλάδας με τον κανόνα για το χρέος το 2019 και τη σχεδιαζόμενη υπέρβαση του ορίου του 3 % του ΑΕΠ για το έλλειμμα το 2020. Συνολικά, από την ανάλυση προκύπτει ότι το κριτήριο του χρέους, όπως ορίζεται στη Συνθήκη και στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1467/1997, πληρούται, ενώ το κριτήριο του ελλείμματος δεν πληρούται.

(16) Όσον αφορά την πανδημία COVID-19, η έγκαιρη λήψη μέτρων από την Ελλάδα και η επιβολή περιορισμών φαίνεται να έχουν αποδώσει, με βάση τον μάλλον χαμηλό έως τώρα αριθμό επιβεβαιωμένων κρουσμάτων. Ωστόσο, οι οικονομικές επιπτώσεις της κρίσης λόγω της νόσου COVID-19 αναμένεται να είναι σοβαρές, διότι συγκριτικά με άλλα κράτη μέλη η Ελλάδα εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τους τομείς του τουρισμού και των μεταφορών. Στον τομέα του τουρισμού, η Ελλάδα ενδέχεται να χάσει μεγάλο μέρος των εσόδων σε σύγκριση με το 2019. Ο τουρισμός είναι ο σημαντικότερος εξαγωγικός κλάδος υπηρεσιών της ελληνικής οικονομίας και αντιστοιχούσε στο 45 % των εξαγωγών υπηρεσιών. Επιπλέον, ο τομέας της ναυτιλίας, ο οποίος αντιστοιχεί στο 40 % των εξαγωγών υπηρεσιών, αναμένεται επίσης να πληγεί από πτώση της ζήτησης, καθώς το παγκόσμιο εμπόριο επιβραδύνεται λόγω της πανδημίας. Λόγω των μέτρων εγκλεισμού, της μείωσης των διαθέσιμων εισοδημάτων και της αύξησης της ανεργίας, αναμένεται σημαντική συρρίκνωση της εγχώριας ζήτησης.

(17) Αντιμέτωπη με την έξαρση της νόσου COVID-19, η Ελλάδα ενεργοποίησε το εθνικό της σχέδιο για την πανδημία και έθεσε ταχέως σε εφαρμογή σειρά πρωτόγνωρων μέτρων, μεταξύ των οποίων αυστηρή καραντίνα και κοινωνική αποστασιοποίηση ειδικά για άτομα για τα οποία υπήρχαν υπόνοιες ότι είχαν οποιαδήποτε επαφή με φορείς του ιού. Οι αρχές ενέκριναν ευρύ φάσμα μέτρων για να μετριάσουν τις οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις, τα οποία ανέρχονται έως και στο 10,5 % του ΑΕΠ για το 2020. Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν δημοσιονομικά μέτρα ύψους 5 % του ΑΕΠ, με δημοσιονομική επίπτωση ύψους 3,7 % του ΑΕΠ, προσωρινές αναστολές πληρωμών ύψους 1,9 % του ΑΕΠ και εξασφαλίσεις σε μετρητά για τις εμπορικές τράπεζες, οι οποίες θα μπορούσαν να χορηγήσουν πρόσθετα νέα δάνεια ύψους έως και 3,6 % του ΑΕΠ. Ο τομέας της δημόσιας ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης έχει λάβει έκτακτη χρηματοδότηση ύψους 273 εκατ. EUR, η οποία θα καλύψει, για παράδειγμα, 2 000 επιπλέον προσλήψεις υγειονομικού προσωπικού, την αγορά εξοπλισμού και

εφοδίων σχετικών με την υγεία, καθώς και την ενίσχυση του προσυμπτωματικού ελέγχου.

(18) Για να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά η πανδημία COVID-19, πρέπει να βελτιωθεί η ικανότητα, η προσβασιμότητα και η ανθεκτικότητα του συστήματος ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Οι άμεσες πληρωμές για ιδιωτικές υπηρεσίες υγείας και οι άτυπες πληρωμές, στενά συνδεδεμένες με τη μη αποδοτική διαχείριση νοσοκομείων, παραμένουν υψηλές. Το γεγονός αυτό οδηγεί σε ανισότητες. Πρόβλημα παραμένει η πρόσβαση, ενώ οι ανάγκες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης που δεν καλύπτονται σύμφωνα με δήλωση των ίδιων των ατόμων είναι από τις υψηλότερες στην ΕΕ, με μεγάλες διαφορές ανά ομάδα εισοδήματος και καθεστώς απασχόλησης. Η συμμετοχή των ασθενών στις πληρωμές δεν είναι επαρκώς βασισμένη σε εισοδηματικά κριτήρια ώστε να προστατεύονται ευπαθείς ομάδες. Η κατάσταση αυτή επιδεινώνεται από την υπερπροσφορά και, κατά συνέπεια, την υπερκατανάλωση συχνά υπερβολικά ακριβών φαρμάκων. Για να την αντιμετωπίσει, η Ελλάδα υλοποιεί φιλόδοξη μεταρρύθμιση της πρωτοβάθμιας περίθαλψης για την παροχή πρόσβασης σε βασικές ποιοτικές υπηρεσίες βραχυπρόθεσμα, καθώς και για τη δημιουργία ολοκληρωμένου συστήματος ελεγχόμενης πρόσβασης βάσει παραπεμπτικών για όλο τον πληθυσμό πιο μακροπρόθεσμα. Από τις πρώτες ενδείξεις προκύπτει ότι η μεταρρύθμιση αυτή αποδεικνύεται καθοριστικής σημασίας για την προστασία των πολιτών και τον περιορισμό της διασποράς του ιού, καθώς εξασφαλίζει τη δυνατότητα πλήρους αξιοποίησης των δυνατοτήτων του συστήματος για τη νοσηλεία ασθενών ανάλογα με τις ανάγκες τους. Δεν έχει βρεθεί ακόμη βιώσιμη λύση για τις δαπάνες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, καθώς η δημοσιονομική βιωσιμότητα διασφαλίζεται κυρίως από ένα σύστημα ανακτήσεων που υφίσταται όλο και περισσότερες πιέσεις εξαιτίας ανεπαρκών διαρθρωτικών μέτρων. Μολονότι πρόσφατα έχουν γίνει ορισμένες ενθαρρυντικές ενέργειες, το σύστημα κεντρικών προμηθειών εξακολουθεί να εμφανίζει αδυναμίες. Το 2018, οι δημόσιες δαπάνες για την υγεία ήταν κάτω του μέσου όρου της ΕΕ, ακόμη και με συνυπολογισμό της αξίας των ανακτήσεων, οι οποίες προσθέτουν περίπου 1 % του ΑΕΠ. Απαιτούνται αύξηση της αποδοτικότητας και πρόσθετοι χρηματοδοτικοί πόροι για να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα, η προσβασιμότητα και η συνολική ανθεκτικότητα του συστήματος υγείας.

(19) Χρειάζονται μέτρα για τον μετριασμό των επιπτώσεων της κρίσης λόγω της νόσου COVID-19 σε εργαζομένους και επιχειρήσεις. Σύμφωνα με τις προβλέψεις της Επιτροπής, η ανεργία αναμένεται να ανέλθει στο 19,9 % το 2020 και να υποχωρήσει στο 16,8 % το 2021. Η Ελλάδα έχει ήδη θεσπίσει προσωρινό σύστημα που μειώνει το κόστος εργασίας για επιχειρήσεις των οποίων η λειτουργία έχει ανασταλεί ή οι οποίες έχουν πληγεί σοβαρά, ενώ παράλληλα προστατεύει τις συμβάσεις απασχόλησης και παρέχει εισοδηματική στήριξη στους πληττόμενους εργαζομένους. Ωστόσο, η εφαρμογή ολοκληρωμένου συστήματος μειωμένου ωραρίου εργασίας θα αποτελέσει μια πιο βιώσιμη και ευέλικτη λύση και οι αρχές έχουν λάβει μέτρα προς αυτήν την κατεύθυνση. Ένα τέτοιο σύστημα θα δώσει τη δυνατότητα στις επιχειρήσεις να εφαρμόζουν μείωση του ωραρίου εργασίας με διαφοροποιημένο τρόπο, ανάλογα με το πόσο έχουν περιοριστεί οι δραστηριότητές τους, ενώ παράλληλα θα διατηρείται η λειτουργία των βιομηχανιών και θα αποφευχθεί η μετατροπή των προσωρινών απολύσεων σε διαρθρωτικές. Η επέκταση ευέλικτων ρυθμίσεων εργασίας, όπως η τηλεργασία, που στην Ελλάδα ήταν μέχρι τώρα περιορισμένες σε σύγκριση με άλλα κράτη μέλη, θα συμβάλει επίσης στη διατήρηση της οικονομικής δραστηριότητας και των θέσεων εργασίας κατά τη διάρκεια του περιορισμού και της κοινωνικής αποστασιοποίησης.

(20) Η κρίση λόγω της νόσου COVID-19 ενδέχεται να επιδεινώσει και πάλι την κοινωνική κατάσταση μεγάλων τμημάτων του πληθυσμού και να αυξήσει την εισοδηματική ανισότητα. Πριν από την έξαρση της πανδημίας, το ποσοστό του ελληνικού πληθυσμού που αντιμετώπιζε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού εξακολουθούσε να είναι από τα υψηλότερα στην ΕΕ, ενώ τα παιδιά και τα άτομα σε ηλικία εργασίας αντιμετώπιζαν μεγαλύτερο κίνδυνο από ό,τι οι ηλικιωμένοι. Σημαντικές πηγές ανησυχίας αποτελούσαν επίσης η φτώχεια των εργαζομένων, η πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή στέγαση και η ενεργειακή φτώχεια. Για να μετριαστούν οι επιπτώσεις της κρίσης, κρίσιμης σημασίας θα είναι η παροχή επαρκούς αναπλήρωσης εισοδήματος σε όλους τους πληττόμενους εργαζομένους και στους αυτοαπασχολούμενους, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αντιμετωπίζουν κενά όσον αφορά την πρόσβαση σε κοινωνική προστασία. Σημαντικό θα είναι επίσης να στηριχθούν τα πλέον ευπαθή άτομα, συμπεριλαμβανομένων των οικονομικά μη ενεργών και των αδήλωτων εργαζομένων, ενισχύοντας τα δίχτυα κοινωνικής ασφάλειας. Καθώς περισσότερα άτομα είναι πιθανό να καταφύγουν στα βασικά δίχτυα ασφαλείας, θα είναι σημαντικό να βελτιωθεί η επάρκεια της στήριξης του ελάχιστου εισοδήματος. Η συνολική πρόσβαση σε κοινωνικές υπηρεσίες είναι απαραίτητη για τις πλέον άπορες και ευπαθείς ομάδες, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρία, των προσφύγων και των αιτούντων άσυλο. Επιπλέον, οι υπηρεσίες μακροχρόνιας περίθαλψης δεν έχουν αναπτυχθεί επαρκώς. Η Ελλάδα θα πρέπει επίσης να προαγάγει περαιτέρω την πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή στέγαση, ιδίως για νοικοκυριά που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας, για παράδειγμα θεσπίζοντας σύστημα στήριξης ευάλωτων ιδιοκτητών κατοικιών με ενυπόθηκα δάνεια.

(21) Η κρίση λόγω της νόσου COVID-19 ανέκοψε τις θετικές εξελίξεις στην αγορά εργασίας που παρατηρήθηκαν τα τελευταία έτη, και η ανεργία πρόκειται να αυξηθεί και πάλι. Για να στηρίξει την ισχυρή ανάκαμψη της απασχόλησης κατά την περίοδο μετά την κρίση, η Ελλάδα πρέπει να ολοκληρώσει μεταρρυθμίσεις για την αύξηση της αποτελεσματικότητας των πολιτικών ένταξης των ατόμων στην εργασία, ιδίως των προγραμμάτων κατάρτισης. Καθοριστική σημασία θα έχει η αύξηση της ικανότητας της δημόσιας υπηρεσίας απασχόλησης να παρέχει συνεχή και εξατομικευμένη υποστήριξη στα άτομα που αναζητούν εργασία. Η Ελλάδα πρέπει να δώσει ιδιαίτερη προσοχή στους νέους και τις γυναίκες, που πλήττονται περισσότερο από την έλλειψη ευκαιριών απασχόλησης. Υπάρχουν επίσης περιθώρια βελτίωσης του κοινωνικού διαλόγου, με στήριξη της ενεργού και ουσιαστικής συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων στη χάραξη πολιτικής, μεταξύ άλλων στον σχεδιασμό και την εφαρμογή μέτρων αντιμετώπισης των επιπτώσεων της κρίσης λόγω της νόσου COVID-19. Η κυβέρνηση θα πρέπει να εστιάσει τις προσπάθειές της στη βελτίωση βασικών δεξιοτήτων για όλους. Θα είναι ουσιώδους σημασίας η αντιμετώπιση των πενιχρών εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων, η αναβάθμιση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και η κλιμάκωση της εκπαίδευσης ενηλίκων. Για τη μείωση των αναντιστοιχιών δεξιοτήτων και την επιτάχυνση της ανάκαμψης της αγοράς εργασίας είναι ζωτικής σημασίας η βελτίωση της ποιότητας και της συνάφειας της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με την αγορά εργασίας.

(22) Η παροχή βιώσιμης στήριξης της ρευστότητας, συμπεριλαμβανομένου του κεφαλαίου κίνησης, σε πληττόμενες επιχειρήσεις, ιδίως μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) και πολύ μικρές επιχειρήσεις, κυρίως μέσω δανείων και εγγυήσεων, έχει ορθά αποτελέσει κυβερνητική προτεραιότητα από την αρχή της αντίδρασής της στην έξαρση της νόσου COVID-19. Βάσει του προσωρινού πλαισίου για τις κρατικές ενισχύσεις, η Ελλάδα έχει θεσπίσει τρία καθεστώτα για την αύξηση της κεφαλαιακής

ρευστότητας των επιχειρήσεων, και συγκεκριμένα: i) ένα καθεστώς που καλύπτει τις επιστρεπτέες προκαταβολές· ii) ένα καθεστώς παροχής εξασφαλίσεων σε μετρητά για την κάλυψη τραπεζικών δανείων· και iii) ένα καθεστώς επιδότησης τόκων υφιστάμενων δανείων. Κατά τη διαδικασία αυτή, είναι σημαντικό ο τραπεζικός τομέας να εκπληρώσει —με τη στήριξη των αρχών— τον ρόλο του ως ενδιάμεσου για τη διατήρηση της αναγκαίας ροής πιστώσεων, βάσει κατάλληλης αξιολόγησης του πιστωτικού κινδύνου και συνετών πιστοδοτικών κριτηρίων, αναφέροντας παράλληλα με ακρίβεια τυχόν επιδείνωση της ποιότητας των στοιχείων ενεργητικού. Η υποστήριξη της ικανότητας του τραπεζικού τομέα να προσφέρει βιώσιμες λύσεις αναδιάρθρωσης χρέους σε βιώσιμους δανειολήπτες που πλήττονται από την κρίση θα είναι κρίσιμης σημασίας για τη διασφάλιση της ποιότητας των στοιχείων ενεργητικού και την παράλληλη ενίσχυση της οικονομικής ανάκαμψης.

(23) Για τη στήριξη της οικονομικής ανάκαμψης, θα είναι σημαντικό να επισπευσθούν ώριμα έργα δημόσιων επενδύσεων και να προωθηθούν οι ιδιωτικές επενδύσεις, μεταξύ άλλων μέσω σχετικών μεταρρυθμίσεων. Η αύξηση των επενδύσεων που ενισχύουν την ανάπτυξη σε τομείς προτεραιότητας θα συμβάλει καθοριστικά στη στήριξη πιο μακροπρόθεσμης ανάπτυξης και στη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων. Το 2019, οι δημόσιες επενδύσεις υπολείπονταν των προγραμματισμένων κατά περισσότερο από 1 % του ΑΕΠ, έπειτα από ανάλογη υστέρηση που σημειώθηκε κατά τα προηγούμενα έτη. Οι αρχές ξεκίνησαν να αντιμετωπίζουν τη συνεχιζόμενη υποεκτέλεση εκπονώντας «εθνικό αναπτυξιακό σχέδιο» για την ενίσχυση των κανόνων που διέπουν την ανάπτυξη, τη διαχείριση, τη χρηματοδότηση και την υλοποίηση υποστηριζόμενων έργων, καθώς και σχέδιο δράσης για τη βελτίωση των προβλέψεων και της παρακολούθησης των δημόσιων επενδύσεων. Δεδομένου του σημαντικού ρόλου που θα έχουν οι δημόσιες επενδύσεις στην εκκίνηση της οικονομικής ανάκαμψης μετά την κρίση λόγω της νόσου COVID-19, κρίσιμη σημασία έχει η αντιμετώπιση τυχόν διοικητικών εμποδίων που απομένουν και ο καθορισμός μιας σειράς νέων έργων. Η δημιουργία ειδικού μηχανισμού προετοιμασίας έργων θα μπορούσε να βελτιώσει και να επιταχύνει περαιτέρω τις δημόσιες επενδύσεις. Η αποδοτικότερη εκτέλεση των δημόσιων επενδύσεων θα τονώσει περαιτέρω την ανάπτυξη χάρη στο πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα. Η Ελλάδα θα μπορούσε να επωφεληθεί επίσης από περισσότερο αποδοτικές και βιώσιμες δημόσιες συμβάσεις ως αναπόσπαστο μέρος των προσπαθειών της να βελτιώσει και να εξορθολογίσει τις δημόσιες δαπάνες, καθώς και να διασφαλίσει ένα ανταγωνιστικό επιχειρηματικό περιβάλλον. Για να το επιτύχει αυτό θα απαιτηθεί η αντιμετώπιση των ελλείψεων που έχουν εντοπιστεί, όπως το μόνιμο φαινόμενο των αδικαιολόγητων υπερβολικά χαμηλών προσφορών, μέσω κατάλληλων νομοθετικών και διοικητικών μέτρων.

(24) Για την αναζωπύρωση της ελληνικής οικονομίας θα απαιτηθεί επίσης η αντιμετώπιση ορισμένων μακροχρόνιων αδυναμιών και η αξιοποίηση δυνητικών μελλοντικών ευκαιριών. Στους τομείς με σημαντικές επενδυτικές ανάγκες περιλαμβάνονται οι μεταφορές και η εφοδιαστική, όπου χρειάζεται στήριξη ιδίως για τις σιδηροδρομικές μεταφορές, την οδική ασφάλεια και την αναβάθμιση διατροπικών κόμβων, καθώς και η διαχείριση των στερεών αποβλήτων και των αστικών λυμάτων, όπου χρειάζονται περιβαλλοντικά βιώσιμες επενδύσεις. Για τον μετασχηματισμό της Ελλάδας σε κλιματικά ουδέτερη οικονομία θα απαιτηθούν επίσης σημαντικές ιδιωτικές και δημόσιες επενδύσεις για παρατεταμένο χρονικό διάστημα. Θα ήταν δυνατό να επισπευσθούν σχεδιαζόμενες επενδύσεις, για παράδειγμα έργα μικρής κλίμακας στον τομέα της ενεργειακής απόδοσης, ανακαινίσεις κτιρίων και έργα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, και έτσι να συμβάλουν στην οικονομική ανάκαμψη μετά την πανδημία

COVID-19. Οι προπαρασκευαστικές εργασίες για μεσοπρόθεσμα μέτρα ανάκαμψης είναι δυνατό να επωφεληθούν από επενδύσεις που προγραμματίζονται στο πλαίσιο των εθνικών σχεδίων των κρατών μελών για την ενέργεια και το κλίμα, καταλόγους έργων κοινού ενδιαφέροντος και σχέδια ανάπτυξης υποδομών. Οι σχετικές επενδύσεις θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν διασυνοριακές συνδέσεις για την εισαγωγή και την εξαγωγή ηλεκτρικής ενέργειας μεταξύ γειτονικών κρατών μελών ώστε να διασφαλίζεται η βιώσιμη παροχή ηλεκτρικής ενέργειας σε πολίτες και επιχειρήσεις στην Ελλάδα, καθώς και μέτρα για τη διασφάλιση της δίκαιης μετάβασης των περιφερειών που πλήττονται περισσότερο από το φιλόδοξο σχέδιο της Ελλάδας για απομάκρυνση από την ηλεκτροπαραγωγή με βάση τον λιγνίτη. Ο προγραμματισμός του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης για την περίοδο 2021-2027 θα μπορούσε να βοηθήσει την Ελλάδα να αντιμετωπίσει ορισμένες από τις προκλήσεις που δημιουργεί η μετάβαση σε κλιματικά ουδέτερη οικονομία, ιδίως στις περιοχές που καλύπτονται από το παράρτημα Δ της έκθεσης χώρας[8]. Με τον τρόπο αυτό η Ελλάδα θα μπορέσει να αξιοποιήσει με τον καλύτερο τρόπο το εν λόγω ταμείο.

(25) Παρά την κάποια πρόοδο που σημειώθηκε κατά τα προηγούμενα έτη, η Ελλάδα πρέπει να επιταχύνει τις προσπάθειές της να βελτιώσει τις ψηφιακές επιδόσεις της, μεταξύ άλλων μέσω της χρήσης ψηφιακών εργαλείων και υπηρεσιών στη δημόσια διοίκηση, το δικαστικό σύστημα και τις επιχειρήσεις. Ιδιαίτερη σημασία για τη δημόσια διοίκηση και τη φάση ανάκαμψης θα έχει η διατήρηση της δυναμικής και η εξασφάλιση των οφελών από τη δρομολόγηση μιας σειράς ψηφιακών υπηρεσιών λόγω της έξαρσης της νόσου COVID-19. Μια στρατηγική προσέγγιση όσον αφορά την επιτάχυνση της χρήσης ψηφιακών τεχνολογιών σε όλους τους οικονομικούς τομείς, συμπεριλαμβανομένης της δημόσιας διοίκησης, και η διαλειτουργικότητα διαφόρων συστημάτων πληροφοριών, ιδίως της βάσης δεδομένων για την εποπτεία της αγοράς, θα συμβάλλουν στη γεφύρωση του χάσματος παραγωγικότητας με τις χώρες της ζώνης του ευρώ και στη μείωση της διοικητικής επιβάρυνσης. Προτεραιότητα αποτελεί επίσης η βελτίωση της διαθεσιμότητας δικτύων πολύ υψηλής χωρητικότητας και της διείσδυσης του διαδικτύου πολύ υψηλής ταχύτητας. Όσον αφορά τις ψηφιακές δεξιότητες, η Ελλάδα εξακολουθεί να υπολείπεται του μέσου όρου της ΕΕ, καθώς το 2019 μόνο το 51 % των ατόμων ηλικίας 16-74 ετών εμφανιζόταν να διαθέτει τουλάχιστον βασικές ψηφιακές δεξιότητες, σε σύγκριση με τον μέσο όρο του 58 % στην ΕΕ. Η αναβάθμιση των ψηφιακών δεξιοτήτων θα παράσχει σε όλους στην Ελλάδα τη δυνατότητα ισότιμης πρόσβασης σε ηλεκτρονικές υπηρεσίες, θα βοηθήσει τις επιχειρήσεις να χρησιμοποιήσουν αποτελεσματικά την τηλεργασία και τα ηλεκτρονικά εργαλεία και θα δώσει τη δυνατότητα πλήρους συμμετοχής στην εκπαίδευση από απόσταση σε όλους τους εκπαιδευομένους που βρίσκονται στο σχολείο, στο πανεπιστήμιο ή στην εκπαίδευση ενηλίκων. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στα άτομα από μειονεκτικά περιβάλλοντα, συμπεριλαμβανομένων των προσφύγων και των αιτούντων άσυλο, καθώς και στα άτομα που ζουν σε απομακρυσμένες και αγροτικές περιοχές.

(26) Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του προγράμματος χρηματοδοτικής συνδρομής στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας το 2018, η Ελλάδα υπόκειται σε ενισχυμένη εποπτεία σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 472/2013.Με την ενεργοποίηση της ενισχυμένης εποπτείας για την Ελλάδα[9] αναγνωρίζεται το γεγονός

[8] SWD(2020) 507 final 2.

[9] Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2018/1192 της Επιτροπής, της 11ης Ιουλίου 2018, σχετικά με την ενεργοποίηση της ενισχυμένης εποπτείας για την Ελλάδα, ΕΕ L 211 της 22.8.2018, σ. 1, και εκτελεστική

ότι, μεσοπρόθεσμα, η Ελλάδα χρειάζεται να συνεχίσει να θεσπίζει μέτρα για την αντιμετώπιση των πιθανών πηγών μακροοικονομικών ανισορροπιών, εφαρμόζοντας παράλληλα διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις για τη στήριξη ισχυρής και βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης. Η Ελλάδα δεσμεύτηκε στην Ευρωομάδα της 22ας Ιουνίου 2018 να συνεχίσει όλες τις καίριες μεταρρυθμίσεις που εγκρίθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος μέχρι την πλήρη ολοκλήρωσή τους. Η Ελλάδα δεσμεύτηκε επίσης να εφαρμόσει ειδικά μέτρα που συνδέονται με τις δημοσιονομικές και τις δημοσιονομικές-διαρθρωτικές πολιτικές, την κοινωνική πρόνοια, τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα, τις αγορές εργασίας και προϊόντων, τις ιδιωτικοποιήσεις, τη λειτουργία του δικαστικού συστήματος, τη δημόσια διοίκηση και την καταπολέμηση της διαφθοράς. Αυτές οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις αποκτούν όλο και μεγαλύτερη σημασία για τις προσπάθειες της Ελλάδας να επανεκκινήσει την οικονομία της. Η επιτυχής υλοποίηση και ολοκλήρωση αυτών των μεταρρυθμίσεων αναμένεται να συμβάλει σημαντικά στη στήριξη της ανάπτυξης της Ελλάδας μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Η Ελλάδα υπόκειται στην υποχρέωση υποβολής τριμηνιαίας έκθεσης σχετικά με την πρόοδό της ως προς την υλοποίηση των δεσμεύσεών της στο πλαίσιο της ενισχυμένης εποπτείας και, σε περίπτωση ευνοϊκής έκθεσης, μπορεί, σε εξαμηνιαία βάση, να δρομολογείται η αποδέσμευση μέτρων ελάφρυνσης του χρέους ύψους 0,7 % του ΑΕΠ ετησίως. Η αποδέσμευση των δύο πρώτων δόσεων των μέτρων για το χρέος που εξαρτώνται από την εφαρμογή συγκεκριμένων πολιτικών, ύψους 970 εκατ. EUR και 767 εκατ. EUR, συμφωνήθηκε από την Ευρωομάδα τον Απρίλιο του 2019 και τον Δεκέμβριο του 2019, αντίστοιχα. Η έκτη έκθεση ενισχυμένης εποπτείας σχετικά με την αξιολόγηση της προόδου που σημείωσε η Ελλάδα ως προς την υλοποίηση των δεσμεύσεών της δημοσιεύτηκε στις 20 Μαΐου 2020.

(27) Ενώ οι παρούσες συστάσεις επικεντρώνονται στην αντιμετώπιση των κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων της πανδημίας και στη διευκόλυνση της οικονομικής ανάκαμψης, οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις του 2019, που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο στις 9 Ιουλίου 2019, κάλυπταν επίσης μεταρρυθμίσεις απαραίτητες για την αντιμετώπιση μεσοπρόθεσμων έως και μακροπρόθεσμων διαρθρωτικών προκλήσεων. Οι εν λόγω συστάσεις εξακολουθούν να ισχύουν και θα συνεχιστεί η παρακολούθησή τους καθόλο τον ετήσιο κύκλο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του επόμενου έτους. Το ίδιο ισχύει και για τις συστάσεις που αφορούν οικονομικές πολιτικές σχετικές με επενδύσεις. Αυτές οι τελευταίες συστάσεις θα πρέπει να ληφθούν υπόψη για τον στρατηγικό προγραμματισμό της χρηματοδότησης της πολιτικής συνοχής μετά το 2020, μεταξύ άλλων για μέτρα άμβλυνσης και στρατηγικές εξόδου όσον αφορά την τρέχουσα κρίση.

(28) Ειδικότερα, είναι κρίσιμης σημασίας στην παρούσα κατάσταση να διατηρηθεί η προσήλωση στην αναδιάρθρωση των τραπεζών με σκοπό να διατηρηθεί η χρηματοπιστωτική σταθερότητα και να αποδεσμευτούν πόροι στον τραπεζικό τομέα, ώστε να καταστεί δυνατή η χρηματοδότηση της οικονομικής ανάκαμψης. Ο τραπεζικός τομέας έχει καταστεί ανθεκτικότερος, με αποτέλεσμα την κατάργηση των κεφαλαιακών ελέγχων τον Σεπτέμβριο του 2019, ωστόσο οι κίνδυνοι και οι προκλήσεις που κληροδοτήθηκαν παραμένουν σε υψηλά επίπεδα. Αυτοί οι κίνδυνοι και οι προκλήσεις περιλαμβάνουν ένα ακόμη υψηλό απόθεμα μη εξυπηρετούμενων δανείων, κεφαλαιακή θέση σύμφωνη με τις κεφαλαιακές απαιτήσεις, αλλά αντιμέτωπη με αυξανόμενη ζήτηση κεφαλαίων βραχυπρόθεσμα, καθώς και χαμηλή κερδοφορία,

απόφαση (ΕΕ) 2019/338 της Επιτροπής, της 20ής Φεβρουαρίου 2019, σχετικά με την παράταση της ενισχυμένης εποπτείας για την Ελλάδα, ΕΕ L 60 της 28.2.2019, σ. 17.

εξαρτώμενη από την αύξηση της δανειοδότησης. Ως εκ τούτου, οι ελληνικές τράπεζες είναι ιδιαίτερα εκτεθειμένες στον κίνδυνο αυξήσεων του κόστους χρηματοδότησης και νέας υποβάθμισης της ποιότητας των στοιχείων ενεργητικού εξαιτίας της πανδημίας COVID-19. Η προώθηση της συνεχούς λειτουργίας της δευτερογενούς αγοράς για μη εξυπηρετούμενα δάνεια, παράλληλα με νέα δανειοδότηση και βιώσιμες μακροπρόθεσμες αναδιαρθρώσεις δανείων σύμφωνα με συνετά πιστοδοτικά κριτήρια, μπορεί να παίξει καθοριστικό ρόλο στην επίτευξη του διττού στόχου για μετριασμό των επιπτώσεων της πανδημίας στην ποιότητα των στοιχείων ενεργητικού, με παράλληλη αντιμετώπιση του κληροδοτήματος των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Βασικό βήμα προς αυτήν την κατεύθυνση μπορεί να αποτελέσει η υλοποίηση μεταρρύθμισης του νομικού πλαισίου που επιτρέπει την απεριόριστη αναγκαστική εκτέλεση εξασφαλίσεων από υπερήμερους δανειολήπτες.

(29) Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο παρέχει το πλαίσιο για τον συνεχή συντονισμό της οικονομικής πολιτικής και της πολιτικής για την απασχόληση στην Ένωση, ο οποίος μπορεί να συμβάλει σε μια βιώσιμη οικονομία. Τα κράτη μέλη έχουν συνεκτιμήσει, στα εθνικά τους προγράμματα μεταρρυθμίσεων για το 2020, την πρόοδο που έχει σημειωθεί ως προς την εφαρμογή των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) των Ηνωμένων Εθνών. Με τη διασφάλιση της πλήρους εφαρμογής των κατωτέρω συστάσεων, η Ελλάδα θα συμβάλει στην πρόοδο ως προς την επίτευξη των ΣΒΑ και στην κοινή προσπάθεια να διασφαλιστεί η ανταγωνιστική βιωσιμότητα στην Ένωση.

(30) Ο στενός συντονισμός μεταξύ των οικονομιών της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης έχει καθοριστική σημασία για να επιτευχθεί ταχεία ανάκαμψη από τις οικονομικές επιπτώσεις της COVID-19. Ως κράτος μέλος με νόμισμα το ευρώ —και λαμβάνοντας υπόψη τις πολιτικές κατευθύνσεις της Ευρωομάδας— η Ελλάδα θα πρέπει να διασφαλίσει ότι οι πολιτικές της εξακολουθούν να συνάδουν με τις συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ και να συντονίζονται με εκείνες των άλλων κρατών μελών της ζώνης του ευρώ.

(31) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2020, η Επιτροπή προέβη σε ολοκληρωμένη ανάλυση της οικονομικής πολιτικής της Ελλάδας και τη δημοσίευσε στην έκθεση του 2020 για τη χώρα. Επίσης αξιολόγησε το Πρόγραμμα Σταθερότητας του 2020 και το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων του 2020, καθώς και τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν διατυπωθεί προς την Ελλάδα το προηγούμενο έτος. Έλαβε υπόψη όχι μόνον τη συνάφειά τους για την άσκηση βιώσιμης δημοσιονομικής και κοινωνικοοικονομικής πολιτικής στην Ελλάδα, αλλά και τη συμμόρφωσή τους με τους κανόνες και τις κατευθύνσεις της Ένωσης, δεδομένης της ανάγκης ενδυνάμωσης της συνολικής οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης, μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων σε ενωσιακό επίπεδο κατά τη διαμόρφωση μελλοντικών εθνικών αποφάσεων.

(32) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το Πρόγραμμα Σταθερότητας του 2020 και η γνώμη του[10] αποτυπώνεται ιδίως στη σύσταση 1 κατωτέρω.

(33) Υπό το πρίσμα της εμπεριστατωμένης επισκόπησης της Επιτροπής και της εν λόγω αξιολόγησης, το Συμβούλιο εξέτασε το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων του 2020 και το Πρόγραμμα Σταθερότητας του 2020. Στις παρούσες συστάσεις λαμβάνεται υπόψη η ανάγκη αντιμετώπισης της πανδημίας και διευκόλυνσης της οικονομικής ανάκαμψης ως πρώτο απαραίτητο βήμα για να καταστεί δυνατή η προσαρμογή των ανισορροπιών. Οι συστάσεις που αφορούν άμεσα την αντιμετώπιση

[10] Βάσει του άρθρου 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου.

των μακροοικονομικών ανισορροπιών οι οποίες εντοπίστηκαν από την Επιτροπή βάσει του άρθρου 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 αντικατοπτρίζονται στις συστάσεις 1, 2, 3 και 4,

ΣΥΝΙΣΤΑ στην Ελλάδα να μεριμνήσει το 2020 και το 2021 προκειμένου:

1. Σύμφωνα με τη γενική ρήτρα διαφυγής, να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της πανδημίας, τη στήριξη της οικονομίας και τη στήριξη της επακόλουθης ανάκαμψης. Όταν το επιτρέψουν οι οικονομικές συνθήκες, να επιδιώξει την εφαρμογή δημοσιονομικών πολιτικών που αποσκοπούν στην επίτευξη συνετών μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών θέσεων και στη διασφάλιση της βιωσιμότητας του χρέους, με παράλληλη ενίσχυση των επενδύσεων. Να ενισχύσει την ανθεκτικότητα του συστήματος υγείας και να εξασφαλίσει επαρκή και ισότιμη πρόσβαση στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη.

2. Να μετριάσει τις επιπτώσεις της κρίσης στην απασχόληση και την κοινωνία, μεταξύ άλλων με την εφαρμογή μέτρων όπως τα καθεστώτα μειωμένου ωραρίου εργασίας και με τη διασφάλιση αποτελεσματικής στήριξης της συμμετοχής στον ενεργό εργασιακό βίο.

3. Να εφαρμόσει ταχέως μέτρα για την παροχή ρευστότητας και τη συνεχή ροή πιστώσεων και λοιπής χρηματοδότησης προς την οικονομία, με ιδιαίτερη έμφαση στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις που πλήττονται περισσότερο από την κρίση. Να επισπεύσει ώριμα έργα δημόσιων επενδύσεων και να προωθήσει τις ιδιωτικές επενδύσεις για τη στήριξη της οικονομικής ανάκαμψης. Να εστιάσει τις επενδύσεις στην πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση, ιδίως όσον αφορά τις ασφαλείς και βιώσιμες μεταφορές και την εφοδιαστική, την καθαρή και αποδοτική παραγωγή και χρήση ενέργειας, τις περιβαλλοντικές υποδομές, τις ψηφιακές υποδομές πολύ υψηλής χωρητικότητας και τις ψηφιακές δεξιότητες. Να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα και την ψηφιοποίηση της δημόσιας διοίκησης και να προωθήσει τον ψηφιακό μετασχηματισμό των επιχειρήσεων.

4. Να συνεχίσει και να ολοκληρώσει τις μεταρρυθμίσεις σύμφωνα με τις μεταπρογραμματικές δεσμεύσεις που δόθηκαν στο πλαίσιο της Ευρωομάδας στις 22 Ιουνίου 2018 για την επανεκκίνηση της βιώσιμης οικονομικής ανάκαμψης, μετά τη σταδιακή χαλάρωση των περιορισμών που έχουν επιβληθεί εξαιτίας της έξαρσης της νόσου COVID-19.

Βρυξέλλες,

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος